

УДК 811.161.3

Мантур А.Я., старшы выкладчык

УА «Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт», г. Мінск,
Рэспубліка Беларусь

ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА ВЫКАРЫСТАННЯ ТЭСТАВАЙ ТЭХНАЛОГІІ

***Анотацыя.** У артыкуле аналізуецца адзін з сучасных метадаў ацэньвання вынікаў навучання студэнтаў – тэставая тэхналогія. Аўтарам раскрываецца ўласны вопыт выкарыстання тэстаў у практыцы выкладання дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)”. Апісваюцца тыпы тэставых заданняў, прыводзяцца прыклады заданняў, разглядаюцца асаблівасці іх выкарыстання.*

У апошнія гады тэставая тэхналогія відавочна перарастае ў асобную дыдактычную навуку – тэсталогію, а вучоных, якія зацікавіліся яе даследаваннем, развіццём і ўкараненнем, сталі называць тэсталагамі. Падмацаваннем гэтага з’яўляецца наяўнасць у друку і інтэрнэце вялікай колькасці адпаведных артыкулаў і манаграфічных даследаванняў, пераважна амерыканскіх і расійскіх навукоўцаў [1, с. 3 – 6].

Само слова “тэст” (test) – англійскага паходжання і ў перакладзе азначае “спроба, даследаванне, выпрабаванне”. Гэты тэрмін упершыню ўвёў амерыканскі псіхолаг Д. Кетэл у 1890 годзе. А яшчэ раней, у 1864 годзе, у Вялікабрытаніі англійскі педагог Д. Фішэр упершыню правяраў веды сваіх выхаванцаў менавіта метадам тэсціравання. Шырокае ўжыванне тэставыя заданні атрымалі ў адукацыйных сістэмах ЗША, Вялікабрытаніі, Галандыі, Японіі, Аўстраліі, Расіі, Беларусі і многіх іншых краін свету.

Адразу спецыялістамі было адзначана, што тэставы метада сапраўды забяспечвае аб’ектыўнасць праверкі як тэарэтычных, так і практычных ведаў і ўменняў навучэнцаў па ўсіх раздзелах праграмы любога вучэбнага прадмета.

У сучасных установах вышэйшай адукацыі роля педагагічнага тэста відавочная: у адукацыйным працэсе ён мае навучальнае,

развіццёвае і выхаваўчае значэнне. Па-першае, дапамагае выкладчыку і самому студэнту правесці маніторынг якасці ведаў па пэўнай тэме, а то і за ўвесь курс вучэбнай праграмы. Па-другое, з яго дапамогай можна лёгка вызначыць і недахопы ў падрыхтоўцы студэнтаў па пэўным вучэбным прадмеце, у тым ліку і па беларускай мове. Па-трэцяе, дзякуючы такому кантролю ў студэнтаў пашыраюцца, паглыбляюцца і ўдасканальваюцца веды, уменні і навыкі па прадметах.

У сучанай педагагічнай прасторы ўжо вядзецца гаворка пра размежаванне значэння тэрмінаў “тэст”, “тэставае заданне” і заданне ў тэставай форме”. Асобныя аўтары па-ранейшаму падаюць гэтыя тэрміны як сінонімы.

У тлумачальным слоўніку беларускай мовы даецца наступнае азначэнне першага тэрміна: “*Тэст* – стандартнае заданне, якое прымяняецца ў псіхалогіі і педагагіцы для вызначэння разумовых здольнасцей, схільнасцей, валявых якасцей чалавека і іншых бакоў яго асобы” [2, с. 489].

Паняцце “*тэставае заданне*” мае больш вузкае значэнне і скіравана на выяўленне ўзроўню ведаў па вузкіх тэмах пэўнай галіны навукі. Гэта таксама тэст, але трэба разумець яго элемент, складовую частку, для якой характэрны пэўныя статычныя патрабаванні: узровень цяжкасці, варыятыўнасць ацэначных балаў кожнага задання.

Не рэкамендуецца называць тэстам і “*заданне ў тэставай форме*”, таму што яно ствараецца па яшчэ больш вузкім тэматычным прынцыпе і без узрастаючай цяжкасці, прызначна не так для правядзення кантролю якасці ведаў, як для актывізацыі вучэбнай дзейнасці навучэнцаў і павышэння эфектыўнасці працы выкладчыка. Заданні ў тэставай форме падбіраюцца да практычных заняткаў звычайна па тэматычным прынцыпе. Яны могуць быць сфармуляваныя як пытанне, сцвярджэнне, вучэбная праблема ці задача [3, с. 212 – 216].

Для прыкладу прадэманструем розніцу паняццяў “тэставае заданне” і “заданне ў тэставай форме” на канкрэтных прыкладах.

Тэставыя заданні

Адзначце сказы, у якіх часціца не са словамі пішацца асобна:

1. (Не)трэба мяне супакойваць.

2. (Не)льга так паводзіць сябе.
3. Гэта былі (не)знаёмыя мясціны.
4. Хіба ж (не) былі цікавымі нашы летнія паходы?
5. Міхась выйшаў з кабінета, (не)задаволіўшыся гутаркай.

Адказ: 1, 4, 5.

Заданні ў тэставай форме фармулююцца як апавядальныя сказы, што-небудзь сцвярджаецца ці адмаўляецца. Яны павінны быць лаканічнымі, карацейшымі за пытанні. Колькасць альтэрнатыўных адказаў можа быць адвольнай: ад двух і звыш дзесяці. Напрыклад:

Прыметнік – гэта:

- 1) часціна мовы, якая аб'ядноўвае словы з прадметным значэннем, мае самастойныя граматычныя катэгорыі роду, ліку, склону.
- 2) нязменная форма дзеяслова, якая абазначае дадатковае дзеянне і паясняе дзеяслоў выказнік;
- 3) часціна мовы, якая паказвае на прадмет, прымету ці колькасць прадметаў, але не называе іх;
- 4) форма дзеяслова, якая абазначае прымету або ўласцівасць прадмета (асобы) паводле значэння;
- 5) самастойная часціна мовы, якая абазначае прымету прадмета, змяняецца па родах, ліках і склонах;

Адказ: 5

Тыпалогія тэставых заданняў у навукова-педагагічнай літаратуры пакуль застаецца адкрытай. Большасць тэстолагаў, беручы за аснову менавіта метады канструявання тэстаў, у сваіх працах спыняюць увагу на наступных тыпах: заданні закрытай і адкрытай формы, заданні на ўстанаўленне адпаведнасці, заданні на ўстанаўленне правільнай паслядоўнасці, заданні творчага тыпу і інш.

Найбольш распаўсюджанымі ў педагагічнай практыцы з'яўляюцца закрытыя **заданні закрытага тыпу**, якія даюць студэнту магчымасць выбіраць адзін ці некалькі правільных адказаў з прапанаваных варыянтаў. У аснову такіх заданняў складальнікамі могуць быць пакладзены разнастайныя прынцыпы. Гэта і супастаўленне дадзеных варыянтаў адказаў, іх аднароднасць, супрацьлегласць, альтэрнатыўнасць.

Пры выкананні тэставых заданняў закрытага тыпу адзначыць правільны адказ рознымі спосабамі.

Напрыклад:

Выпішыце лічбы правільнага адказу.

Знайдзіце лішнія слова

1) крэдытор	3) інвестар;
2) спонсар;	4) спічрайтар.

Адказ: 4

У заданнях **закрытага тыпу** гатовыя адказы не даюцца. наву-чэнец павінен даць свой уласны варыянт, напісаўшы патрэбнае слова ці словазлучэнне пад нумарам пэўнага задання.

Знайдзіце складаныя тэрміны і запішыце іх:

1) іскра;	3) хваля;
2) цеплаўтварэнне;	4) электрастанцыя.

Тып заданняў на **ўстанаўленне адпаведнасці** дае мажлівасць праверыць узаемасувязь азначэнняў і фактаў, суадносіны паміж пэўнымі аб'ектамі і іх уласцівасцямі.

Вызначце спосабы ўтварэння тэрмінаў. Пастаўце насупраць літар нумары правільных адказаў.

А. Дэмантаж	1. Прыставачна-суфіксальны
Б. ЭРС (электрарухальная сіла)	2. Суфіксальны
В. Рубільнік	3. Прыставачны
Г. Наканечнік	4. Абрэвіяцыя
Д. Ільнаводства	5. Складанасуфіксальны

Тэставае заданне **творчага тыпу** мае на мэце выявіць уменні студэнтаў творча і дакладна будаваць адказ на пастаўленае пытанне. Навучэнцы павінны самі дапоўніць пачатак сказа сваім варыянтам. Напрыклад:

Закончыце сказ.

Прафесіяналізмы – гэта словы, ...(**Адказ:** якія сустракаюцца ў мове прадстаўнікоў асобных прафесій). Тэрмін – гэта спецыяльнае слова або злучэнне слоў, (**Адказ:** якое існуе для дакладнага выражэння пэўных паняццяў і спецыяльных прадметаў).

Такім чынам, тэставы кантроль, як паказвае практыка, актывізуе і матывуе студэнтаў да эфектыўнага навучання.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Уваров, А.Ю. Новые информационные технологии и современная система образования / А.Ю. Уваров // Столичное образование сегодня. – Минск, 2010. – № 11. – С. 3-6.

2. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: у 5 т. / АН БССР, ін-т мовазнаўства імя Я. Коласа; пад аг. рэд. акад. К.К. Атраховіча (К. Крапівы). – Мінск : БелСЭ, 1977. – 1984. Т. 1 – 5.

3. Жуковіч, М.В. Сучасныя адукацыйныя тэхналогіі на ўроках беларускай мовы і літаратуры / М.В. Жуковіч. – Мінск, 2015. – С. 212-216.

4. Прыгодзіч, М.Р. Беларуская мова. Прафесійная лексіка. Прыродазнаўства: вучэб. дапам. / М.Р. Прыгодзіч, У.І. Куліковіч. – Мінск, 2015. – 262 с.

5. Селевко, Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. – Москва, 1998. – 256 с.

6. Полат, Е.С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. / Е.С. Полат. – Москва, 2008. – 368 с.

Abstract. The article analyzes one of the modern methods of assessment of student learning outcomes - test technology. The author reveals his own experience in the use of tests in the discipline of teaching practice "Belarusian language (professional vocabulary)." Describes the types of tests, assignments are examples of the features of their use.

УДК 631.171; 378

Гируцкий И.И., доктор технических наук, доцент;

А. В. Лобач, студент

*УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»,
г. Минск, Республика Беларусь*

УЧЕБНЫЙ СТЕНД ПО ИЗУЧЕНИЮ ТЕНЗОМЕТРИЧЕСКИХ СРЕДСТВ ДОЗИРОВАНИЯ

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы изучения средств тензометрического дозирования и разработки современной технологии автоматизации производства на базе применения микропроцессорных систем управления.